Digniin Sharciyeed (CART Disclaimer)

Qoraalkan oo ah mid qabyo ah, oo laga yaabo inuu ka maqan yahay erayo, uu leeyahay qaladaad higgaad ah ama ereyo si guud loo tarjumay, waxaa degdeg loogu soo in la akhriyo, mana aha qoraal rasmi oo eray-eray u dhigma. Loomana adeegsan karo tixraac rasmi ah.

ASLIS - Munaasabadda Dabbaaldega 50-aad ee Barnaamijka Waxbarashada Qoyska Carruurnimada Hore.

05/07/2025

>>MI YANG: Waa hagaag, subax wanaagsan dhamaantiin! Ku soo dhowaada dabaaldegga 50-aad ee Barnaamijka Waxbarashada Qoyska Carruurnimada Hore, ECFE. Aad iyo aad baad ugu mahadsan tihiin kooxda teddy bear band oo qaaday heesta “ECFE, waan ku jecelnahay.” Munaasabaddan waxaa martigelinaya Waaxda Carruurta iyo Qoyska ee ECFE. Aad baan ugu faraxsanahay inaan idinla joogo maanta anagoo uwada dabaaldegayna guushan weyn. ECFE oo 50 sanno laga hirgeliyay Minnesota. Ma aha Maanta oo kaliya in aan dib u milicsanno waxyaabihii aan gaarnay, ee waa in aan sharafno qoysaska, macallimiinta, iyo bulshooyinka dhisay dhaxal rajadeed, barasho iyo xiriir. Ka hor inta aynaan bilaabin, halkan waxaa kugu sheegeynaa waxyaabo muhiim ah oo aad u baahan tahay inaad ogaato. Munaasabadda waxay soconaysaa 9:30 – 10:30. Si toos ah boo duubayaa. Kaliya wejiyada iyo codadka dadka hadlaya ayaa la maqli doonaa ama la arki doonaa. Makarafoonka iyo qaybta sheekaysiga (chat) waxay shaqaynayaan oo keliya dadka hadlaya. Qoraallada hoosta ka muuqda (captions) waa la heli karaa — waxaad dhaqaajin kartaa astaanta qoraallada. Turjumaadda luqadda Calaamadaha Ameerikaanka (ASL) sidoo kale waa laga heli karaa shaashaddaada.Anigu waxaan ahay Mi Yang, aad ayaan ugu faraxsanahay inaan noqdo qofka hagaya munaasabadda maanta. Halkan hoose waxaa ah waxyaabaha aan fileyno in ay dhacaan: iimeyl soo dhoweyn ah oo ka imanaya Ku-xigeenka Komishanka Diane, milicsi taariikheed oo ku saabsan ECFE oo uu la wadaagayo Mike Brown, sheekooyin awood badan oo ka imanaya qoysaska ECFE, wada sheekeysi qoto dheer oo lala yeelanayo la-hawlgalayaasha oo uu hogaaminayo Darcy Rodriguez, “Cunto la ECFE” oo lala qaadanayo Kelly, iyo inaad wax badan ka ogaato barnaamijka *Help Me Connect* iyadoo lagu soo gabagabeynayo codbixin kooban.Aan bilowno. Anagoo u dabbaaldegayna guushan gaarka ah, waxaa sharaf noo ah inaan soo dhaweyno hoggaamiye saameyn ku leh mustaqbalka waxbarashada carruurnimada hore ee Minnesota. Diane waa Ku-xigeenka Komishanka ee Waxbarashada Carruurnimada Hore ee Waaxda Carruurta, Dhalinyarada, iyo Qoysaska. Waxay hogaamisaa maamulka waxbarashada hore, iyadoo mideyneysa adeegyada xannaanada carruurta. Waxaan nasiib u leenahay in aan haysanno aragtideeda, qalbigeeda, iyo khibraddeeda hoggaamineed ee ku aaddan horumarinta waxbarashada carruurta ee Minnesota.Ku soo dhawoow Ku-xigeenka Komishanka.

>>DIANNE HAULCY: Waad ku mahadsan tahay Mi Yang. Waxaan rabaa inaan ku bilaabo inaan iraahdo sharaf weyn ayay ii tahay inaan halkan joogo maanta. Runtii aad ayaan ugu faraxsanahay, waxaana dareemayaa nasiib

wanaag in la i weydiiyay inaan ka mid noqdo munaasabaddan oo aan idinla joogo maanta. Si aan ugu dabaaldegno 50 sano jirka ee ECFE. Xilligan wuxuu matalayaa wax ka badan shan tobnadood oo sano oo barnaamijyo ah. Waa xusuusin xooggan oo muujinaysa waxa dhaca marka aan maalgelinno barayaasheena—caruurta iyo qoysaskooda. Sidaas darteed, maanta waxaan u dabaaldegaynaa saamaynta waarta ee ECFE. Waxaan dib u milicsanaynaa safarkii noo keenay halkan. Waxaan sidoo kale eegaynaa 50-ka sano ee soo socda, anagoo taageeraya carruurta ku nool guud ahaan gobolka Minnesota.ECFE waa mid ka mid ah waxyaabaha ugu gaar ah uguna qiimaha badan ee Minnesota ay leedahay. Waxaa laga bixiyaa 323 ka mid ah 327 degmo dugsiyeed. Waxa uu noqday tiir-dhexaad muhiim u ah qoysaska laga soo bilaabo ilmaha dhashay ilaa marka ay carruurtu dugsiga ku biirayaan. Maxaa ka dhigaya ECFE mid gaar ah? Waa qalbigeeda. Waa meel ay waalidiinta iyo daryeelayaashu ku bartaan, ku koraan, kuna xiriiraan. Waa meel waalidnimada lagu taageero laguna xoojiyo iyada oo loo marayo wada sheekeysi daacad ah, agab waxtar leh, iyo taageero bulsho. Carruurtu waxay kobcaan iyaga oo la ciyaaraya si macno leh, lana falgalaya si ay u yeeshaan barasho iyo guul nololeed oo waarta. Waa sidoo kale meel 30 sano kahor aan anigu la fadhiyay curadkaygii, aniga iyo waalidiin kale oo caruurtooda wata, waxaanan abuurnay meel ammaan ah oo su’aalo lagu weydiiyo laguna barto farsamooyin waalidnimo oo qiimo leh. ECFE waxa uu ku kobcaa iskaashi. Qoysaska iyo xirfadlayaashu waxay si wadajir ah u shaqeeyaan—waxa jira iskaashi heer deegaan ah oo lala leeyahay xarumaha caafimaadka, barnaamijyo, kaniisado, fanaaniin dhaqameed—dhammaantood waxay abuuraan shabakad qani ah oo taageero ah. Barayaal waalidnimo oo ruqsadaysan iyo macallimiin carruurnimo hore ayaa keena khibrad qoto dheer si ay u hubiyaan in qoysasku helaan hagitaan tayo sare leh. Natiijadu waa maxay? Qoysas xooggan. Bulshooyin si wanaagsan isugu xiran. Carruur diyaar u ah in ay guul gaaraan. Sidaas darteed, marka aan dib u milicsano 50-kii sano ee la soo dhaafay, waxaan rabnaa inaan aqoonsanno in ECFE ay nolosha taabatay kumannaan qoys oo ku nool Minnesota—anigeygana waa ka mid. Xidhiidhada halkan lagu dhisay waxay aad uga dheereeyaan fasalka—waxa ay abuuraan xidhiidho waqti dheer ah iyo nidaamyo taageero.Maanta, waxaan maqli doonaa sheekooyin xooggan oo ka imanaya qoysaska ECFE—sheekooyin muujinaya saameynta dhabta ah ee bani’aadannimo ee barnaamijkan. Codadkani waa wax ka badan milicsi. Waa baaq ficil. Waxay inoo xasuusinayaan sababta ECFE ay muhiim u tahay iyo sababta aynu u sii wadi karno u doodista mustaqbalkeeda. Marka aan eegno mustaqbalka, waa inaan sii wadnaa kor u qaadista sheekooyinkan. Waa inaan hubinno in go’aan-qaadeyaashu maqlaan, maxaa yeelay codadka bulshada waa inay qaabeeyaan mustaqbalka waxbarashada hore ee Minnesota.Waaxda Carruurta, Dhalinyarada, iyo Qoysaska gudaheeda, waxaan aragnaa gobol ay qoysas,

bulshooyin, dugsiyo, iyo nidaamyo wadajir u shaqeeyaan si ay u siiyaan fursado waxbarasho oo caddaalad ah. Gudaha maamulka waxbarashada hore, waxaan hormuud uga nahay sinnaanta—maxaa yeelay waan ogahay in dhammaan carruurta aysan ka bilaabin meel isku mid ah. Waxaan u heellan nahay inaan ka qaadno caqabadaha si dhammaan carruurta, iyadoon loo eegin jinsiyad, dhaqaale, qowmiyad, ama karti, ay u helaan wixii ay u baahan yihiin si ay ugu guuleystaan. Barnaamijyada sida ECFE waa furaha aragtidan. Waxay qoysaska ku xiraan kheyraad muhiim ah, waxay taageeraan daryeelayaal, waxayna dhisaan saldhig barasho waarta. Markaa maanta aan u dabaaldegno 50 sano ee saamaynta ECFE. Aan sharaf siino macallimiinta, daryeelayaasha, iyo la-hawlgalayaasha bulshada ee ka dhigay barnaamijkan mid guuleysta. Hadda, dhammaantiin waxaan idin leeyahay mahadsanidiin. Marka aan dib u ballanqaadeyno taageerada ECFE, waxaan ognahay in aan dhisayno mustaqbal ka sii xoog badan oo loogu talagalay carruurta iyo qoysaska Minnesota. Mahadsanid inaad halkan joogto. Mahadsanid dareenkaaga, iskaashigaaga, iyo rumaysadkaaga ku aaddan waxbarashada hore. Waa ku mahadsan tihiin—halkan ayaan ku leenahay 50ka sano ee soo socda.
Mahadsanid.

>> Aad baad ugu mahadsan tahay Ku-xigeenka Komishanka, Iyo wadaagidda aragtidaada ku aaddan carruurnimada hore ee Minnesota. Hoggaamintaada iyo go’aankaaga aad ku taageerayso qoysaska iyo carruurta runtii waxay keentay isbeddel muuqda. Mahadsanid. Hadda, anagoo milicsanayna mustaqbalka xiisaha leh ee ina sugaya, aan sidoo kale waqti u helno in aan dib u eegno meesha ay wax walba ka bilaabmeen. ECFE waxay leedahay taariikh qani ah oo door muhiim ah ka ciyaartay qaabeynta taageerada aan maanta siino qoysaska. Waxaan ku faraxsanahay inaan soo bandhigo Mike Brown, khabiir ku takhasusay maamulka barnaamijyada ee Waaxda Carruurta, Dhalinyarada, iyo Qoysaska (DCYF), oo hagi doona aragtida mustaqbalka ee ECFE iyo sida uu isbeddel ugu soo maray 50-kii sano ee la soo dhaafay. Ku soo dhawoow Mike Brown.

>>MIKE BROWN: Mahadsanid. Subax wanaagsan dhammaan, mahadsanid Mi Yang. ECFE waxay leedahay taariikh dhiirrigelin leh. Sharaf weyn bay ii tahay inaan la wadaago. Waxaa xitaa ka sii weyn farxaddaydu in aan ka mid ahaa taariikhdaas, anigoo doorar kala duwan kasoo qabtay. Waqtigeyga maanta, waxaan jeclaan lahaa inaan iftiimiyo dhowr waqti muhiim ah oo ka mid ah taariikhda ECFE oo aan u arko inay si gaar ah muhiim u yihiin, gaar ahaan marka aan dib u milicsano in ka badan 50 sano—ilaa 1960-meeyadii.Xilligaas wuxuu ahaa waqti aad muhiim u ah oo lagu samaynayay cilmi-baaris ku saabsan horumarka ilmaha. Waxaan aragnay barnaamijyo iyo daraasado weli maanta muhiim ah, sida Head Start iyo mashruuca Perry Preschool, oo

labadaba waalidku door dhexdhexaad ah ka ciyaarayay. Haddaan si kooban u xuso Head Start, iyaguna hadda waxay u dabaaldegayaan sannadguuradooda 60-aad.Waa intii lagu jiray waqtigaas oo Senator Jerry Hughes uu bartay muhiimada horumarka carruurnimada hore, taasoo saameyn ku yeelatay abuuridda fikir cusub oo ahaa barnaamij qoys oo laga hirgeliyo dugsiyada.Inkastoo hindisihii ugu horreeyay ee sharciga Minnesota la horgeeyay sanadkii 1973 uusan meel marin, kii labaad ayaa la ansixiyay sanadkii 1974 iyadoo la bilaabay lix goobood oo tijaabo ah (pilot sites). Iyadoo lagu saleynayo goobihii tijaabada ahaa ee hore, barnaamijku si degdeg ah ayuu u ballaadhay. Waxaa la gaaray 12 goobood sannadkii 1975, 22 sannadkii 1977, iyo 36 sannadkii 1979. Markii la gaaray 1989, ECFE wuxuu gaadhay ku dhawaad dhammaan degmooyinka dugsiyada ee Minnesota. Laakiin aan dib ugu noqdo warbixintii sharci-dejinta ee 1981, taasoo ah waqti kale oo aan doonayo inaan iftiimiyo. Waa warbixinahan sharci-dejinta ee aan runtii ka arki karno qiyamka iyo mudnaanta lagu dhisay aasaaska ECFE—abuuritaanka barnaamij horay uga sii hormaray wakhtigiisa. Warbixintaas waxay ka koobnayd sagaal talo-bixinood oo dareen ahaan u muuqda kuwo hadda la qoray afar sano kahor halkii ay ka ahaan lahaayeen 44 sano kahor. Waxay noqdeen qayb ka mid ah saldhigga adag ee ECFE.Mid, ECFE waa in loo arkaa qayb muhiim ah oo ka tirsan nidaamka waxbarashada ee sii socda ee Minnesota. Waxa lagu saleynayaa xog aruurinno ay ku jiraan fikrado la xiriira faa'iidada laga helo maalgelinta, natiijooyin wax ku ool ah, hoos u dhigidda kharashyada, iyo kobcinta ka qaybgalka qoysaska—arrimo aan weli maanta ka doodayno.Warbixintu sidoo kale waxay adkaynaysaa muhiimadda ay leedahay in ECFE si dhow loola midoobo waxbarashada dugsiga hoose. Maanta, ECFE wuxuu gaari karaa ilaa fasalka saddexaad. Talo-bixintii saddexaad waxay ahayd in ECFE uu ufurnaado dhammaan qoysaska Minnesota. Ka qaybgalka waa inuu matalaa noocyada kala duwan ee qoysaska ay u adeegayaan iyadoo la ixtiraamayo arrimo la xiriira waxbarasho, dakhliga, iyo sifooyinka qowmiyadeed. ECFE waxaa laga yaabaa inuu u baahdo wacyigelin iyo dadaallo xooggan si loo helo shaqaale kala duwan. Xubinimada golaha talo-bixinta sidoo kale waa arrin muhiim ah. Kuwani waa arrimo aan weli maanta ka wada hadalno. Waxaad goor danbe maqli doontaan wax intaas sii dheer. Qodobka afraad, waxay soo jeediyeen in maamulka iyo shaqaaluhu loo habeeyo si gaar ah—tani waa astaamo kale oo muhiim u ah ECFE. ECFE waa barnaamij guud ah, laakiin sidoo kale waa barnaamij si gaar ah loo habeeyay. Waxaan taas ku aragnay qaybaha sida waxbarashada waalidka, barnaamijyada loogu talagalay waalidiinta xiran (born incarcerated), adeegyada aabbayaasha iyo wacyigelinta loogu tago bixiyeyaasha deriska ah.Golayaasha talo-bixinta ee waalidiinta ee barnaamijyada ECFE waa inay sidoo kale matalaan bulshooyinkooda, kana qayb qaataan horumarinta, isku dubbaridka, kormeerka, iyo dib u eegista barnaamijyada iyo adeegyada ECFE.

Qodobka lixaad waa mid kale oo muhiim ah oo warbixintu muujisay: tayada shaqaalaha barnaamijyada ECFE waa mid muhiim ah si guul looga gaaro hirgelintooda. Tani waa sababta ECFE looga baahan yahay ruqsad macallinimo si loogu shaqeeyo carruurta da'da hore, iyo ruqsad kale si loogu shaqeeyo dadka waaweyn. Marka loo eego maanta iyo sannadka 2028, 47 sano kadib warbixintan, waxaa jiri doona shuruud cusub oo dhahaysa dhammaan barayaasha waxbarashada carruurnimada ee ka shaqeeya dugsiyada guud waa in ay haystaan ruqsad macallinimo. Qodobka toddobaad wuxuu tilmaamayaa in maalgelinta kaabayaasha iyo xarumaha ay aad muhiim u yihiin, maadaama uu ahaa barnaamij cusub. Qodobka siddeedaad wuxuu sheegay in fikradda ECFE si xoog leh diiradda u saartay xaafadaha iyo barnaamijyada bulshada. Sanadihii la soo dhaafay, waxaan aragnay in barnaamij kasta oo ECFE uu yahay mid gaar ah, sababtoo ah ujeedadu waxay ahayd in barnaamijyadu loo qaabeeyo si ay uga jawaabaan baahiyaha qoysaska iyo bulshooyinkooda.Qodobka sagaalaad wuxuu tilmaamayaa in la ururiyo xog waqti dheer ah oo gaar u ah barnaamijyada Minnesota si ay u noqoto saldhig lagu taageero mustaqbalka ECFE.Qof kasta wuu arki karaa saameynta talooyinkan. Halkan waxaa ah dhowr waxyaalood oo la hirgeliyay kadib warbixintii 1981:

Sanadkii 1983, sharci cusub ayaa wareejiyay maalgelinta iyo masuuliyadda barnaamijyada ECFE oo loo wareejiyay waxbarashada bulshada (community education), halkaas oo ay weli ka tirsan tahay maanta. Maalgelinta waxaa laga beddelay deeqo una beddelmay taageero per capita ah. Sanadkii 1986, waxaan aragnay sanadkii ugu horreeyay ee hirgelinta barnaamijka iyadoo la adeegsanayo maalgelin heer gobol ah. Waxaa sannadkaas ka qayb galay 253 degmo dugsiyeed. Maalgelintu waxay ahayd $79 cunagiiba marka la eego carruurta da'doodu u dhaxeyso dhalasho ilaa afar sano jir. Laakiin waxa ugu muhiimsan ee muddada 50 sano ah ah, waa mawduuca si joogto ah u soo noqnoqda ee aad maanta maqli doontaan: dadka ECFE – shaqaalaha, u doodayayaasha, iyo ka qaybgalayaasha.Haddii aad fiiriso taariikhda ECFE ee shaashada ku qoran, waxaad arki doontaa sanadihii ugu sarreeyay ee ka qaybgalka ECFE. Muddo 50 sano ah, qiyaastii 4.5 milyan oo carruur ah iyo 4.7 milyan oo dad waaweyn ah ayaa ka qayb qaatay fasallada iyo dhacdooyinka ECFE. Sanad walba, barnaamijyadu waxaa looga baahan yahay inay fuliyaan qiimayn baahida bulshada (community needs assessment), waxaana mar walba farxad noo ah inaan akhrinno natiijooyinka. Mid ka mid ah waxyaabaha aan weydiino barnaamijyada marka ay gudbinayaan baahidooda waa inay la wadaagaan hal muuqaal iftiiminaya shaqadooda. Waxa ugu badan ee la iftiimiyo mar walba waa xiriirkooda qoysaska.Waxaan leenahay waalidiinta ugu wanaagsan. Qoysasku waa cajiib. Aad baan ugu faraxsanahay inaan la shaqeeyo oo aan daawado iyaga oo wada shaqeynaya, ciyaaraya. Anigu waxaan noqday waalid aad uga wanaagsan sidii hore, sababtoo ah

waxbarashada waalidka ee ECFE. Saaxiibadayda hooyooyinka ah ee cajiibka ah waxay si fiican ugu habboon yihiin nolosheyda, sidoo kale gabadhaydu aad bay u kalsooni badan tahay marka ay la ciyaarayso carruurta kale sababtoo ah ECFE.Tani waxay ka timid waalid—waana tusaalooyin muujinaya halka xiriirada lagu dhiso ee ECFE. Waxaan aragnay tusaalooyinkan oo kale dhammaan taariikhda 50 sano ee ECFE uu jiray. Wax kale oo muhiim ah waa shaqaalaha sameeya barnaamijyadan. Barnaamijyada ECFE aad bay ugu faanaan shaqaalahooda. Waxaan taas si qoto dheer u aragnay xilligii cudurka safmarka COVID-19, markaas oo shaqaale badan oo ECFE ah ay si gaar ah ugu dedaaleen inay sii siiyaan qoysaska iyo bulshooyinka taageero, adeegyo, iyo kheyraad. Ugu dambeyn, waxaan rabaa inaan xuso hoggaamiyeyaasha iyo u doodayayaasha. Waa mid ku habboon in aan ku soo gabagabeeyo meesha aan ka bilaabay. ECFE ma joogto kaliya sababo la xiriira hoggaaminta aan kala go’a lahayn ee Senator Hughes, balse sidoo kale hoggaaminta dad badan. Hoggaamiye aynu dhammaanteen wax ka baranay—si toos ah ama si dadban. Hoggaamiyaasha aqoonsaday muhiimada barashada joogtada ah ee maamulka carruurnimada hore. Sanadkii 1986, waxaan qabannay shirkii ugu horreeyay ee Isku-duwayaasha ECFE. Shiro gobol ahaaneed ayaa la qabtay muddo tobanaan sano ah. ECFE waxay ku saabsan tahay taageero iyo awood-siinta. Waxaan taasi ka aragnaa guud ahaan gobolka. Laga bilaabo hoggaamiyaasha heer dowlad-goboleed sida Betty Cook iyo Lois, ilaa hoggaamiyeyaasha cusub ee hadda tababaranaya sida Darcy iyo [magac]. Jaamacadaha sare, waxaan wax ka barannay barayaal sida Glenn Palma ee St. Cloud State iyo Marty Rossman ee Jaamacadda Minnesota. Laga soo bilaabo kooxaha xiriirka goboleed, ilaa hoggaamiyeyaasha barnaamijyada iyo degmooyinka ee hadda jira—dhamaanteen waxaan leenahay qof nagu dhiirrigeliyay inaan si ka wanaagsan ugu shaqeyno carruurta, qoysaska, iyo bulshooyinkeenna. Senator Hughes wuxuu beeray abuurka. Hadda annaga ayaa hubinayna in ay kobcaan oo midho dhalaan. Mahadsanid.

>>MI YANG: Waad ku mahadsan tahay Mike, milicsigaas qotada dheer ee ku saabsan taariikhda ECFE iyo taariikhda fog ee aan soo marnay. Aad bay u dhiirrigelinaysaa in la arko sida barnaamijkan uu u kobcay una yeeshay saameyn waarta oo ku baahday qoysaska Minnesota. Hadda, aan u gudubno codadka ugu muhiimsan—qoysaskeena ECFE. Aan dhegeysanno [Magaca] oo ka socda White Bear iyo Melissa oo ka socota St. Cloud. Waayo-aragnimadooda shakhsiga ah waxay inna xasuusinayaan saamaynta nolosha beddesha ee ECFE ay weli leedahay—taas oo ah asaaska jiritaankeena: in aan awood siino, isku xirno, kor u qaadno qoysaska guud ahaan Minnesota.Aan dhegeysano sheekooyinkooda.

[Muuqaal]

>> Fasalkaan waxaan ku dareemnaa sida gurigeenna oo kale. Marka aad gudaha u soo gasho fasalka, waxaad dareemaysaa sida qoys, adigoo og inaad waalidiinta kale la wadaagi karto wax kasta oo qoyskaaga ku saabsan, isla markaana og inaad leedahay macallin diyaar kuu ah oo ku garab taagan. Mar walba waxay naga siisaa xog ku saabsan wixii aan ka walaacsanahay. Waxay noo ahayd taageero aad u weyn. Waxaad dareemaysaa inaadan kaligaa ahayn. Waxaad la wadaagi kartaa wax kasta fasalkaan. Waxaad dareemaysaa ammaan. Sidaan horey u iri, waxaad dareemaysaa inaad gurigaaga joogto. Taasi waa wax aan si weyn u qadariyo—waayo sida aad u dareemayso ayey muhiim u tahay. Barnaamijkani wuxuu i caawiyay, wuxuu iga caawiyay inaan yeesho xiriir wanaagsan oo aan la yeesho carruurteyda iyo qoyskeyga oo dhan. Kahor intaanan iman fasalkan, ma aqoon meel aan caruurteyda la tago. Waxaan barnaamijkan ka bartay wax badan oo ku saabsan horumarka ilmaha iyo dhammaan dhinacyada horumarka.Ma hayo erayo aan ku cabbiro sida aan u qadariyo, iyo sida aan ugu faraxsanahay in aan ka mid noqdo barnaamijkan. Waxaan nahay qoys halkan. Barnaamijkan gudaahiisa, gabadheydu mar walba way ku faraxsan tahay inay timaado. Xitaa maalinta Jimcaha, waxay rabtaa inay timaado. Waxay tiraahdaa, “Macallimiinta ayaa i sugaya.” Taasi waxay iga dhigtay qof aad u mahadnaqaya. Waan ogahay in macallimiintu ay caruurta jecel yihiin. Mar walba waxay rabaan waxa ugu wanaagsan carruurteena. Waxa aad ka arki kartaa jacaylka ay macallimiintu u qabaan ardayda. Waxaad ka arki kartaa sida ay ugu dadaalaan carruurteena. Mahadsanid macallimiinta, iyo Michelle, iyo dhammaan dadka ku lugta leh. Mahadsanid fursadda aan u helay inaan halkan joogo. Ma jiro eray si buuxda u cabbiri kara qadarinteenna barnaamijkan.

>> Aniga sababta aan u jecelahay ECFE ee Tamarack waa in markaan dhashay ilmihii iigu weynaa ay ahayd intii lagu jiray COVID-19. Aad bay u adkayd in la helo waqti lagula xiriiri karo waalidiin kale ama lagu arki karo waalidiin kale. Waxaa jiray kalinimo. Inaan halkaan imaado oo aan la sameyso xiriir kooxeed ee hooyooyin ayaa cajiib ah—waan ku faraxsanaa. Ma heli karin dad ka wanaagsan oo aan wax ka barto ama aan la xiriiro. Tani aad bay iigu ahayd muhiim. Waa sababta aan si aan leexleexad lahayn ugu jeclahay ECFE. Waxaa iga horeeyay laba sano oo dareen go’doon ah. Markaan ECFE imaaday, waxay ahayd wax gaar ah. Ilaa iyo hadda waxaan xiriir la leenahay dadkii aan la bilownay barnaamijka ECFE. Waxaan noqonnay saaxiibo aad isugu dhow. Carruurtayaduna sidoo kale way is yaqaanaan.Xiriirrada waalidiinta ee halkaas ka abuurmay waa kuwo aan u arko meel aad ku tagto marka aad dareemayso kalinimo. Ka mid ahaanshaha la-hawlgalka Tamarack waxay

ahayd waayo-aragnimo aad u gaar ah. Maadaama aad tahay waalid, mararka qaar way cabsi gelin kartaa in aad carruurta maalin walba bannaanka u keento oo aad wax walba isku daydo inaad sameyso.Laakin marka aan u baxno ciyaar bannaanka ah, uma baahnin sharci gaar ah ama hawlo qorshaysan oo fara badan. Kaliya in aan bannaanka joogno, soconno—waxay carruurta aad ugu faa'iido badan tahay.Maanta waxaan rabaa inaan si gaar ah ugu mahadceliyo macallin cajiib ah. Anigu malaha ma noqon lahaa waalidka aan maanta ahay haddii aysan iyadu jirin. Waxay mar walba maskaxdayda ka dhex jirtaa. Mararka qaar waxaan ku fikiraa: "Maxay macallintu oran lahayd?" Waxaan ka heley talooyin badan, waxaan dhegeystay sheekooyinka dadka kale si aan wax uga barto, una caawiyo kuwa kale.Waxaa la yiraahdaa "waxaa loo baahan yahay tuulo si loo koriyaa ilmo." Barnaamijkan waa tuuladaydii. Rajadaydu waa inaan arko iskaashi badan oo sidan oo kale ah. Waxay bixiyaan fursado gaar ah—oo aan ahayn fasal kaliya. Dad badan ma heli lahaayeen fursado sidan oo kale ah haddii aanu iskaashigan jirin.Weli waxaan la kulannaa carruurta waaweyn ee aan barnaamijka ku billownay. Waxaan leenahay saaxiibtinimo aad u wanaagsan, taas oo ah wax xiiso leh in la daawado. Weli waxaan fiirinnaa sawirradii carruurta waaweyn. Waxaan is weydiinnaa: "Ma aaminsan tahay in halkan aan ku kulannay?" Barnaamijkan runtii waa mid aad u gaar ah.

>> Waxbarashada qoyska waxay si weyn u saameysay qoyskeyga—barnaamijyada hal-abuurka leh ee fasallada qoyska iyo wakhtiyada wadajirka ah waxay dhiseen aasaas adag oo ubadkeyga ah, taasna aad ayaan ugu mahadnaqay. Runtii waxay si togan u saameysay horumarka carruurta, waxaana rajeynayaa in 50-ka sano ee soo socda ay sii wadi doonto inay carruur badan u noqoto fursad horumarineed. Waxaan rajeynayaa in waxbarashada qoyska ay gaarsiiso dhallinyarada si ay ugu dhiiradaan waxyaabaha cajiibka ah ee ay ka qabtaan guud ahaan gobolka. Sidoo kale, waxaa muhiim ah in lagu daro waxyaabo dhaqan ahaan la jaanqaadaya bulshooyinkeenna kala duwan oo baahi u qaba taageero gaar ah. Rajadayda ugu weyn waa in waxbarashada qoyska ay gaarto ilmo kasta oo ku nool gobolka Minnesota. Si ay uga faa'iidaystaan kheyraadka ay bixiso waxbarashada qoyska—waayo waxaa la yiraahdaa "tuulo ayaa loo baahan yahay si ilmo loo koriyo."Qeyb ka mid ah qoyskeyga waxbarashada qoyska waxay ka beddeshay wax badan nolosha carruurnimada. Gabadhaydu waxay u qalantay in ay dhigato dugsiga xannaanada. Hadda waxaan hayaa gabar 5 jir ah oo diyaar u ah in ay dhigato kindergarten, iyo ilmo 2 jir ah oo guriga loogu yimaado (home visits), sidoo kale waxaan aadnaa fasallada qoyska si aan u wada qaadanno waqti, wax u baranno, oo aan u korno. Runtii ma garanayo waxa aan ahaan lahaa aniga oo ah hooyo haddii aanan haysan barnaamijkan. Qoys ahaan, lama haysan lahayn fursadahan iyo kheyraadkan haddii aanan

helin barnaamijkan. Rajadaydu waa inaan gaarno qoysas badan, gaar ahaan qoysaska kala duwan si ay u helaan fursadaha jira. Waxaa loo baahan yahay tuulo si ilmo loo koriyo, waana muhiim inaan dhisno tuulo u gaar ah carruurteena si ay mustaqbal guul leh u yeeshaan. Aad baan ugu faraxsanahay fursaddan ay qoyskeygu helay. Waxaan sii wadi doonaa u doodista, la wadaagidda kheyraadka iyo wixii aan ogahay anigoo ah hooyo iyo hoggaamiye bulsho.Qoysas iyo bulshooyin badan ayaa helay fursad ay ugu biiraan waxbarashada qoyska, waana mid aan si weyn u qadarinayo.

>>MI YANG: Haye, markaa, waad ku mahadsan tihiin inaad waqti u heshay inaad dhegeysataan sheekooyinka xooggan ee muujinaya sida ECFE ay u saameysay afartan qoys. Sheekooyinkani waxay ina xasuusinayaan isbeddelka qoto dheer ee aan sameyn karno marka aan si wadajir ah u taageerno qoysaska iyo bulshada oo dhan.Haddaba, waxaan idiinku baaqeynaa inaad la wadaagtaan sheekadiinna ururinta sheekooyinka ee Minnesota Story Collective. Sheeko kasta waa muhiim. Hoggaamiyeyaasha heer gobol iyo heer maxalli ee Minnesota waxay ka shaqeynayaan horumarinta adeegyada qoysaska iyo carruurta. Meesha ugu fiican ee laga barto waa waayo-aragnimada nolosha dadka.La wadaagidda sheekadaada waxay ka dhigan tahay in fikradahaaga iyo waayo-aragnimadaada ay qeyb ka noqon doonaan horumarinta adeegyada dadka ku nool Minnesota. Kaliya iskaanka QR code-ka si aad sheekadaada u gudbiso. Gudbinta waa mid aan magaca la raacin (anonymous). QR code-ka dib ayaan u soo bandhigi doonaa dhamaadka munaasabaddayada, haddii aadan hadda fursad u helin inaad gasho.Anagoo sii wadeyna la shaqeynta qoysaska iyo dhisidda barnaamijyo adag, waxaa muhiim ah inaan aqoonsano iskaashiga xoogganі ee lagu taageerayo barayaal iyo barnaamijyada ECFE.Waxaad hadda maqli doontaan Chan oo ka tirsan ECFE, iyo ururka Minnesota Association for Early Education. Ururadan waxay si wadajir ah u shaqeeyaan si loo hubiyo in barayaasheenna iyo barnaamijyadeennu helaan agabkii iyo kheyraadkii ay u baahnaayeen si ay u bixiyaan barnaamij tayo sare leh oo runtii saameyn ku leh qoysaska.Ku soo dhowaada Darcie, Shannon, iyo Betty.

>>DARCY RODRIGUEZ: Anigu waxaan ahay Darcie Rodriguez, waxaana la shaqeeyaa ECFE iyo Mike Brown. Waxaan ka mid ahay khubarada waxbarashada ee Waaxda Carruurta, Dhalinyarada, iyo Qoysaska (Department of Children, Youth, and Families). Shaqadeennu ee waaxda waa inaan korjoogteyno oo taageerno barnaamijyada ECFE guud ahaan gobolka Minnesota. Waxaan taas ku qabannaa siyaabo kala duwan oo ay ka mid yihiin: taageero farsamo, hagitaan, fikrado horumarin ah, xeelado lagu kobciyo ka-qaybgalka, taageero hoggaamineed, iyo suuq-geyn iyo qorsheyn heer gobol ah. Waxaan sidoo kale si firfircoon uga shaqeynaa in aan dhisno xiriirro guud ahaan gobolka la leh barnaamijyada kale ee taageera

carruurnimada hore. Markii aan bilownay qorsheynta munaasabaddan, si dhaqso ah ayaan u garowsannay muhiimadda ay leedahay in la muujiyo hay'adaha — marka lagu daro DCYF — ee taageera barnaamijyada ECFE guud ahaan gobolka. Laba ka mid ah hay'adahaas waa MNAFEE iyo Jaamacadda Minnesota. Waxaan jeclaan lahaa inaan ku bilaabo soo bandhigista Shannon Radar, anigoo waydiinaya inay nala wadaagto doorka ay hay'addu ka ciyaarto taageerada barnaamijka.Betty, ma isbaran kartaa adiga oo yarna ka hadlaya waxa aad ka qabato taageerada ECFE?

>>BETTY COOKE: Waad mahadsan tahay, Darcie. Aad baan ugu faraxsanahay inaan salaamo dhammaan waalidiinta iyo shaqaalaha guud ahaan gobolka. Sharaf weyn ayey ii tahay inaan maanta idinla joogo si aan uga qeyb qaato dabaaldegga 50 sano ee ECFE. Anigu waxaan la xiriiray barnaamijkan 47 ka mid ah 50-kaas sano, tan iyo markii aan imid Minnesota sanadkii 1977, anigoo bilaabay shaqada baridda waalidiinta mid ka mid ah barnaamijyadii tijaabada ahaa ee uu Mike xusay—barnaamijkii Valley View.Waxaan muddo 15 sano ah hoggaan ka ahaa barnaamijka ECFE ee heer gobol oo aan ka shaqeynayay Wasaaradda Waxbarashada Minnesota (Minnesota Department of Education). Waxaan sidoo kale ka shaqeynayay Jaamacadda Minnesota muddo sanado badan ah, anigoo barayay waxbarashada waalidiinta, ruqsadda macallinimada, iyo koorsooyin loogu talagalay dadka u tababaranaya inay noqdaan barayaal waalidiin.Hadda waxaan ahay xubin ka tirsan guddiga iyo xubin u dooda barnaamijyada ururka Minnesota Association for Family and Early Education (MNAFEE), waxaana si joogto ah u ahay u doode xooggan oo u shaqeysa dadka aan u adeegno.Ururkeenna waa urur aan faa'iido doon ahayn (nonprofit) oo kor u qaada waxbarashada waalidiinta iyo barashada carruurnimada hore. Waxaa jira siyaabo badan oo aan u taageerno ECFE iyo horumarka xirfadeed ee macallimiinta carruurnimada hore—taas oo aan ku gaarno shir sanadle ah iyo aqoon-is-weydaarsiyo sannadkii inta uu socdo. Waxaan sidoo kale aqoonsannaa waxqabadka heer sare ah iyada oo loo marayo abaal-marinno sannadle ah. Waxaan u doodnaa siyaasado taageera barnaamijyada, barayaasha waalidiinta, barayaasha carruurnimada hore, iyo qoysaska ay u adeegaan. Waxaan dhiirrigelinnaa iskaashi iyo wada-shaqeyn u adeegta carruurta yaryar iyo qoysaskooda, sida ay Diane Halsey ku xustay hadalkeedii hordhaca ahaa.Hadda waxaan jeclaan lahaa in aan gudbiyo hadalka ML. Fadlan isbar oo nala wadaag doorka aad ka ciyaarto gaar ahaan dhinaca waxbarashada.

>>SHANNON RADAR: Aad baan ugu faraxsanahay inaan halkan idinla joogo—waad ku mahadsan tihiin fursaddan. Sharaf weyn ayey ii tahay inaan ka mid noqdo wada sheekeysigan. Anigu waxaan ahay Dr. Shannon, waxaanan bare ka ahay barnaamijka waxbarashada waalidiinta ee Jaamacadda Minnesota.In kasta oo aanan muddo dheer ku jiray ECFE sida Betty, haddana waxaan ka

shaqeynayay garoonkan muddo ka badan 25 sano. Waxaan qabtay doorar badan oo kala duwan—xitaa waxaan ahay gabadh uu dhashay macallin waalidnimo.Waxaan ahaa macallin carruurnimada hore ah oo la shaqeynayay dhallaanka iyo carruurta yaryar—taas oo runtii qalbigayga ku taalla. Waan sii ahaanayaa macallin waalidnimo, maamul, qiimeeye—hadda waxaan ahay qof tababara jiilka cusub ee macallimiinta waalidiinta, waana mid ka mid ah doorarka aan ugu jeclahay.Barnaamijkeenna Jaamacadda Minnesota waa mid ka mid ah barnaamijyada kooban ee gobolka iyo dalka oo dhan ee si rasmi ah ugu diyaariya ardayda inay noqdaan barayaal waalidiin. Waa barnaamij online ah, waxaana ka diiwaangashan arday guud ahaan gobolka laga bilaabo Warroad ilaa Winona. Waxaan ardayda u diyaarinaa inay ka shaqeeyaan bulshadooda iyaga oo ah barayaal waalidiin. Waxaan xiriirka iyo is-xidhiidhka ka dhigeynaa udub-dhexaadka barnaamijkeenna. Diiradda ayaanu saarnaa baridda barayaasha waalidiinta si ay waalidiinta ugu dhiirrigeliyaan inay noqdaan waalidkii ay doonayeen inay noqdaan. Waxaan bixinnaa cilmi-baaris badan oo ku saabsan waalidnimada, xiriirka ilmaha iyo waalidka, iyo horumarka ilmaha—taas oo ah mid muhiim aad u weyn. Waxaan sidoo kale ognahay in dhammaan qoysaska ay kala duwan yihiin. Waxay noo yimaadaan iyaga oo leh awoodo iyo ilbaxnimo u gaar ah. Waxaan ardayda barnaa in ay ku dhisaan xooggaas oo ay la shaqeeyaan qoysaska iyaga oo iskaashi la leh.Ardayda badankood horey ayay uga shaqeynayeen barnaamijyo waalidiinimo. Waxay keenaan aqoon qoto dheer oo ku saabsan bulshadooda iyo baahiyaha waalidiinta, taasoo aan ku xoojinno koorsooyinkeenna. Tani waxay noo siisaa aragti gaar ah oo ku saabsan ECFE guud ahaan gobolka. Waxaan aragnaa hal-abuur badan oo ka socda bulshooyinkeenna—sida aan maanta ka maqalnay dad badan oo khudbadeeyay.Mahadsanid, Darcie.

>>DARCY RODRIGUEZ: Mahadsanid. Kooxda DCYF aad ayay ugu faraxsan tahay inay la shaqeyso hay'adaha kale ee leh ballanqaad xooggan oo ku wajahan taageeridda carruurta ugu da'da yar ee Minnesota iyo qoysaskooda. Mid ka mid ah mowduucyada muhiimka ah ee ka dhex muuqday munaasabaddan ayaa ah sheegidda sheekooyinka ku saabsan ECFE. Qoysasku waxay leeyihiin sheekooyin. Macallimiinta iyo maamulayaashuna waxay leeyihiin sheekooyin. Anaguna, kuwa taageera ECFE guud ahaan gobolka, annagana sidoo kale waan leenahay sheekooyin. Waxaan waydiistay Betty iyo Shannon inay nala wadaagaan hal ama laba sheeko oo ku saabsan waayo-aragnimadooda ECFE—hadday tahay shir goboleed, taageerida macallimiinta goobaha, ama la shaqeynta la-hawlgalayaasha. Qof kasta oo naga mid ah wuxuu leeyahay sheeko muujinaysa saameynta iyo muhiimadda ECFE ee gobolka oo dhan.Shannon, ma la wadaagi kartaa sheeko ama xasuus ku saabsan ECFE?

>> SHANNON RADAR:Oh, Darcie, sheekooyin aad u badan ayaan hayaa. Runtii way igu adkayd inaan doorto. Laakiin markii aan si qoto dheer uga fikiray, hal mawduuc weyn ayaa kasoo dhex baxay: kobcinta kalsoonida iyo horumarinta hoggaanka.Waxaan aaminsanahay in mid ka mid ah xoogagga gaar ah ee ECFE uu yahay doorkeeda ah sidii meel lagu koriyo hoggaamiyeyaasha mustaqbalka. Ma aha oo kaliya in waalidiinta ECFE ay bartaan inay u doodaan carruurtooda, balse sidoo kale waxay horumariyaan rabitaan ay ugu doodaan carruurta kale.Sida aynu maqalnay qof hore u hadlay, waalidiin badan oo ka qeyb qaatay ECFE waxay noqdaan xubno ama madax ka tirsan golayaasha la-taliyayaasha carruurnimada hore, ururada waalidiinta (PTA), iyo xitaa guddiyada dugsiyada. Waxay saameyn ballaaran ku yeeshaan bulshooyinkooda. Wax uu Mike aanan xusin markii uu soo bandhigayay taariikhda ECFE waa in ku dhawaad 20 sano ka hor ECFE uu wajahayay jaritaan miisaaniyadeed oo weyn. Waxaa jiray walaac weyn oo ku saabsan in ECFE uu sii ahaan karo barnaamij wax ku ool ah oo bulshada taageera.Waalidiinta ayaa horkacay ololeyaasha u doodista. Iyaga ayaa codkooda laga maqlay xarunta dawladda. Natiijadii waa in aan ka badbaadnay jaritaanka miisaaniyadeed ee halista ku ahaa barnaamijka.Hoggaaminta ay waalidiintu muujiyeen inta lagu jiray horumarka ECFE waa mid cajiib ah. Waxaan aqaan waalidiin noqday hogaamiyeyaal bulshada ka dhex muuqda—xildhibaanno, xubno guddiyada dugsiyada, iyo meelo kale oo badan.Arday badan oo hadda ku soo noqday barnaamijkayaga si ay u noqdaan barayaal waalidiin ah waa waalidiin horay uga qeyb qaatay ECFE. Waxay og yihiin sida ECFE uu noloshooda u beddelay, waxayna doonayaan inay iyaguna beddelaan nolosha dadka kale. Waxay noqdaan barayaal, madax dugsi, u doodeyaal bulsho.Tani waa awoodda ECFE. Waxay ka caawisaa waalidiinta iyo daryeelayaashaba inay helaan kalsoonidooda iyo codkooda.

>> DARCY RODRIGUEZ:Mahadsanid, Shannon. Waa run dhab ah oo aad u taabanaysa. Betty, aad ayaan u jeclaan lahaa inaan kaa maqlo hal ama labo sheeko oo adiga kuu gaar ah.

>>BETTY COOKE: Haye, mahadsanid Darcie. Runtii waxaan sheegi lahaa sheekooyin badan oo aan kasoo qaaday sannadihii aan ka shaqeynayay Wasaaradda Waxbarashada iyo Jaamacadda Minnesota, laakiin maanta waxaan jeclaan lahaa inaan dib ugu noqdo waagii hore—markii aan ahaa macallin waalidnimo oo ka tirsan ECFE ee degmada Bloomington.Waqtigaas, ECFE wuxuu ahaa fikrad gebi ahaanba cusub oo aan dad badani garanaynin. Waxaan u baahnayn inaan sameyno dadaallo gaar ah si aan ugu sheegno qoysaska barnaamijkan, ugana dhaadhicino muhiimaddiisa. Anigoo jooga Bloomington, waxaa la ii xilsaaray inaan hoggaamiyo olole wacyigelin ah oo aan ku gaadhno qoysaska ku nool aagga dugsiyadayada. Waxaan haysanay

daabacaad ka timid shirkad koronto, inkasta oo aanan si buuxda u xasuusan sida aan u helnay, haddana waxay ka koobnayd xogta da'da carruurta ee guryaha ku nool aagga.Anagoo xogtaas adeegsanayna, waxaan leeyahay xasuus qurux badan oo ah aniga iyo waalid kale oo hore uga qeyb qaatay barnaamijkii tijaabada ahaa ee Bloomington, annagoo guri guri u marayna si aan ula kulanno qoysaska leh carruur da' yar. Waxaan la tagnay sawirro muujinaya qoysas ku hawlan hawlaha ECFE si aan ugu tusno waalidiinta aan booqanay.Saaxiibkaygii ololeha wuxuu la wadaagay sheekooyin ku saabsan waayo-aragnimadiisa ECFE. Wacyigelintii hore waxay saamayn togan ku yeelatay qoysas badan oo ECFE ku biiray sanadihii hore—wacyigelin la mid ah tan waxay maanta ku socotaa siyaabo kala duwan. Waalidiinta halkan maanta jooga waxay door muhiim ah ka ciyaaraan wacyigelinta ECFE iyagoo la wadaagaya sheekooyinkooda si bulshadooda loogu soo jiido barnaamijka.Waxaan sidoo kale rabaa inaan la wadaago dhowr fikir oo dheeraad ah oo ku saabsan ECFE iyo sheeko kooban. Intii aan ka shaqaynayay Wasaaradda Waxbarashada ee Minnesota, aad ayaan ugu farxi jiray inaan booqdo barnaamijyada ECFE ee gobolka oo dhan—kuwa waaweyn iyo kuwa yaryar, magaalooyinka, degmooyinka iyo miyiga. Waxaan had iyo jeer qadariyay hadalka dadka kale ee maanta ku celceliyay: ECFE waa loogu talagalay dhammaan qoysaska. Dhammaan waa la soo dhawaynayaa.Xidhiidhada la dhiso, sida qof kastaa sheegay, waxay keenaan midnimo sii socota sanado badan. Waxaan si toos ah u arkay sida qoysaska isku xidhaya sannado badan inta carruurtu ku sii jiraan heerarka kala duwan ee korriinka. Dad badan oo ECFE ka qayb qaatay ayaa xiriirkoodu noqday mid cimri dheer ah.50-kii sano ee ECFE, waxaan aragnay in ka qaybgalka barnaamijku uu soo maro jiilal kala duwan. Mid ka mid ah sheekooyinkii iigu dambeeyay ee aan aadka u jeclahay waxay ahayd xilligii aan bixinayay bandhig Zoom ah oo ku saabsan taariikhda ECFE oo aan la lahaa Ururka Dhakhaatiirta Carruurta ee Minnesota (Minnesota Academy of Pediatrics) bishii Janaayo.Mid ka mid ah dhakhaatiirta carruurta ee kulanka ka qeybgalaysay—oo carruurteeda dhowr ah ku soo biireen ECFE—waxay sheegtay in hooyadeed, ka hor kulanka, ay siisay farriin ay igu sheegtay. Waxayna tiri: "Ha ilaawin inaad ku tidhaahdo Betty kulanka, anigu waxaan ahay ilmo ECFE." Taas micnaheedu waa in dhakhtarkan iyada iyo hooyadeed markii ay yartahay ay u tagtay ECFE, imikana iyada iyo carruurteeduba ay ka qeyb qaadanayaan. Sidoo kale, ilmo hore uga qeyb qaatay barnaamijkii ECFE ee Bloomington horaantii 1970-meeyadii markaan anigu ahaa macallin waalidnimo, ayaa iminka ah isku-duwaha barnaamijka ECFE ee isla degmadaas. Waa "ilmo ECFE" oo maanta door hoggaamineed ka ciyaaraya taageerada qoysaska Minnesota.

Waxaan rabaa inaan adkeeyo dhammaan hadaladii Shannon—hoggaaminta waalidiinta ee ECFE waa mid cajiib ah, nooc walba ha ahaatee. Is-beddelka uu barnaamijkani keenay, iyo dadka ka qeybgalay, runtii waa mid laga dhaxlay hoggaan xooggan.Mahadsanid.

>>DARCY RODRIGUEZ: Cajiib! Mahadsanidiin—aad baan u jeclahay dhegeysiga sheekooyinkan. Anigana waxaan jeclahay inaan la wadaago mid ka mid ah sheekooyinka aan ugu jecelahay ee ECFE, waagii aan macallin iyo barayaal waalidiin ka ahaa dugsiyada Stillwater.Xilligaas, degmadeennu waxay ku howlanayd olole lagu ansixinayo afti sharciyeed (referendum). Waxaan casuumay ku-simaha agaasimaha guud ee dugsiyada si uu u yimaado mid ka mid ah fasalladayada oo uu ula sheekaysto waalidiinta kuna wargeliyo wixii la xiriira codbixinta soo socota. Sidoo kale inuu ka jawaabo wixii su'aalo ah oo ay waalidiintu qabaan.Fasalka aan martigelinay wuxuu ahaa fasal ay ku jireen waalidiin iyo carruur kala da' ah—caanaha nuugaya ilaa toddoba jir. Sida aad filan karto, waxaan fadhinay dhulka, carruurtuna waxay ciyaarayeen gudaha fasalka dhexdiisa anagoo kula dhex jirnay qoysaska.Agaasimihii ku-simaha ahaa si sharaf leh ayuu ugu soo biiray wareeggii dhulka. Wuxuu bilaabay hadalkiisii ku saabsanaa aftida. Laakiin qiyaastii bartamaha hadalka, ilmo yar ayaa u yimid oo gacanta ugu dhiibay buskud nus cunto ah—kaasi oo runtii qoyan oo la nuugay muddo.Waxaan la yaabay sida uu si deggan ugu qaaday. Xitaa hal daqiiqo kama uusan labalabayn. Wuxuu buskuddii ka qaatay ilmaha isagoo sii wadaya hadalkiisii ku saabsanaa aftida. Waxaan u maleynayaa in uu helay codad dheeri ah maalinta Isniinta, marka loo eego haddii uu hadalkiisa ka jeedin lahaa kulan rasmi ah oo guddi dugsiyeed. Darbiga fasalka kadib, aniga iyo isaga waan qosolnay. Waan ka raalli geliyay. Waxaan u sheegay in aan ka xumahay wixii dhacay. Wuxuu ii sheegay wax aan ilaa maanta qalbigayga ku hayo: in dhacdadaasi ay ahayd xusuusin weyn oo muujinaysa in qoysaska, oo ay ku jiraan carruurta yaryar, ay yihiin asaaska dhabta ah ee degmooyinka dugsiyada. Hadda oo aan ka shaqeeyo DCYF, qayb ka mid ah shaqadaydu waa dhisidda xiriir. Waxaan xiriir ka dhisnaa bulshooyinka dhexdeeda, sidoo kale nidaamka K–12. Waxaan ku dadaalnaa in aan dhisno is-waafajin iyo taageero si loo kordhiyo ka-qaybgalka qoysaska iyo in codkooda la maqlo. Waxaan rabnaa in nidaamkeennu si buuxda u qadariyo muhiimadda qoysaska iyo carruurta yaryar. Waa shaqo muhiim ah. Marar badan ayaan ka fikiraa agaasimihii oo fadhiyay wareeggii dhulka ee maalintaas Oktoobar—wuxuu si dhab ah u arkay aragti ballaaran oo ku saabsan degmadiisa. Ma aha oo kaliya ardayda K–12, laakiin ardaygiisu waxa kale oo ay ahaayeen daryeelayaal iyo carruur aad u yaryar. Runtii waxaan aaminsanahay in markaan si ballaaran u eegno oo aan ku darno nidaam dhameystiran oo qoysas dhan ah, aan noqono kuwo ka wanaagsan. Mahadsanidiin sheekooyinkiinna—runtii waxay dhiirrigelinayaan. Aad ayey u

qurux badan tahay in la maqlo aragtiyaha kala duwan iyo waxa ay dadku arkeen 50-kii sano ee la soo dhaafay. Hadda aan yara beddelno jihada. Aan eegno mustaqbalka., ECFE waxay jirtaa 50 sano. Maxaa kugu abuura farxad marka aad ka fikireyso ECFE oo u gudbaysa 50-ka sano ee soo socda?

>>BETTY COOKE: Mahadsanid, Darcie. Waxaan tan kaga fikirayay anigoo la fadhiya asxaabteyda MNAFEE—si aan u wadaagno waxa nagu farxad gelinaya marka aan ka fikirayno mustaqbalka ECFE. Si aan u xuso, barnaamijka waxbarashada akhriska ee fiidyowga ah ee ka socda Robbinsdale, hooyadii sheegtay barnaamijkaas waa [Magaca], runtii waa barnaamij cajiib ah. Nancy ayaa tilmaantay fikrad aan jeclaan lahaa inaan la wadaago: malaha 50 sano kadib, qaabka ECFE ee waalidiinta iyo carruurta waxaa laga hirgelin doonaa si guud, oo heer qaran ah. Miyeysan noqon lahayn arrin xiiso leh in barnaamijkani iyo faa'iidooyinkiisu laga dhigo kuwo u furan dhammaan qoysaska—oo aan ku ekaan Minnesota oo kaliya, balse la gaarsiiyo qoysas guud ahaan dalka? Mid kale oo degdeg ah oo ii ah farxad gaar ah, adigana Shannon, iyo dhammaan xubnaha MNAFEE, waa xaqiiqda ah in hadda ay jiraan laba khabiir oo cusub oo ku soo biiray waaxda Waxbarashada Carruurnimada Hore ee Wasaaradda Carruurta, Dhalinyarada iyo Qoysaska—aniga iyo adiga Darcie—oo aan si dhow ula shaqeyneyno Mike Brown. Saddexdiinnuba waxaad bixiseen taageero aad u weyn si loo horumariyo tayada barnaamijyada guud ahaan gobolka. Mahadsanidiin dhammaantiin, dhammaan waxa aad qabataan!

>>DARCY RODRIGUEZ: Mahadsanid, Betty. Runtii maalin kasta waxaan u arkaa sharaf iyo nasiib inaan ka shaqeeyo barnaamijkan cajiibka ah. Shannon, maxaa adiga kugu farxad gelinaya marka aad eegto mustaqbalka ECFE?

>>SHANNON RADAR: Waxaan ku raacsanahay Betty. Fikirka ah in la ballaariyo awoodda iyo saameynta ECFE guud ahaan dalka—xitaa caalamka—waa riyo weyn oo aan jeclaan lahaa in ay rumoowdo. Markaan ka fikirayo mustaqbalka ECFE, waxaan rajaynayaa in uu gaaro heerar fog iyo inuu yeesho saameyn weyn oo bulshada dhexdeeda ah.Waxaan jeclaan lahaa in awoodda xiriirka iyo isdhexgalka ECFE loo adeegsado si qoto dheer. Warka digniinta ah ee kasoo baxay Xoghayaha Guud ee Caafimaadka ee Mareykanka sanadkii 2024 wuxuu naga digay dhibaatada waalidiinta iyo daryeelayaasha ee ka jirta guud ahaan dalka. Waalidiintu waa walwalsan yihiin. Waxay la tacaalayaan caqabado dhanka caafimaadka maskaxda, dhaqaale, iyo dareen go'doon. Waxaan taas ka maqalnay qaar ka mid ah waalidiintii hadashay maanta.Waan ognahay in korinta carruurtu ay tahay hawl adag oo ay la socoto farxad. ECFE waxay bixisaa xiriir, taageero, waxayna ka caawisaa waalidiinta inay helaan tuulo—taasi waa bulsho garab istaagta.Waxaan jeclaan lahaa in ECFE si qoto dheer loogu adeegsado isu keenidda qoysaska iyadoo laga duulayo hadaf

mideysan. Sababtoo ah dhammaan daryeelayaashu way garanayaan waxa ay tahay in lagu seexan la' yahay toddobaadyo ama bilo. Dhammaan daryeelayaashu way garanayaan isbeddelka naxdinta leh iyo farxadda marka ay arkaan ilmahooda oo maalintiisii ugu horreysay tagaya xannaanada ama kindergarten. Dhammaan daryeelayaashu waxay garanayaan ceebta ay dareemaan marka ilmuhu si lama filaan ah ugu ooyo ama isku tuuro dukaanka dhexdiisa. Dhammaan daryeelayaashu waxay leeyihiin dareenka ah in qalbigoodu banaanka jirka ka joogo—waana ilmahooda.Tani waa awoodda ECFE. Waxaan isu keennaa waalidiin iyo daryeelayaal, si kasta ha u kala duwanaadaan, waxaan ka dhex helnaa waxa naga dhaxeeya. Waxaan wadaagnaa ciyaaraha carruurta, caqabadaha, iyo taageerada.Waxaan jeclaan lahaa in ECFE ay isu keento bulshooyinka si ay u taageeraan dhammaan qoysaskeena. Waxaan dhisnaa buundooyin—taasi waa waxa aan maanta u baahan nahay iyo waxa aan mustaqbalka u baahan doonno.

>>DARCY RODRIGUEZ: Waxaan rabaa inaan si gaar ah ugu mahadceliyo Betty Cook ee MNAFEE. Shaqada ay hayaan iyada iyo hay'adoodu waa mid muhiim u ah taageerada iyo horumarinta barnaamijka ECFE guud ahaan gobolka. Runtii aad iyo aad baan ugu mahadnaqayaa. Aad baan ugu faraxsanahay in aan la shaqeeyo labadoodaba. Waad ku mahadsan tihiin codkiinna, waadna ku mahadsan tihiin shaqadiinna.Hadda, waxaan hadalka dib ugu celinayaa Mi Yang.

>>MI YANG: Mahadsanid Betty, Darcie, iyo Shannon. Mahadsanid dhammaan la-hawlgalayaasheena oo muujiyay sida iskaashi xooggan uu u taageero shaqada muhiimka ah ee ECFE. Marka aan maalgelinno macallimiinta, waxaan kor u qaadnaa qoysaska. Waxaan xoojinnaa bulshooyinka. Aan sii wadno dadaalkaas.Hadda aan u gudubno qeyb kale—aan si dhow u eegno taageerada dhabta ah ee suurta gelisa shaqadan. Dad badan oo ku jira shaqadan waxay ka yimaadeen waayo-aragnimo nololeedyo kala duwan, waddooyin waxbarasho oo kala geddisan, iyo asal kala duwan.Kelly waxay nala wadaagi doontaa sida shaqaalaha (workforce) loogu taageero xirfadda ECFE.Ku soo dhawoow Kelly.

>>KELLY KAZECK: Salaan, aad baan ugu faraxsanahay inaan halkan joogo. Sidii Mi Yang sheegtay, magacaygu waa Kelly. Waxaan ahay khabiir ku takhasusay shaqaalaha waxbarashada carruurnimada hore kana tirsan adeegyada barashada hore ee Wasaaradda Carruurta, Dhalinyarada, iyo Qoysaska. Waxaan si wadajir ah ula shaqeeyaa shaqsiyaad iyo hay'ado kale oo ka qeyb qaata mashaariicda gobolka, deeqaha, iyo hindisayaasha lagu taageerayo shaqaalaha waxbarashada carruurta da'da hore. Hammiga aan wadaagno waa: in ilmo kasta iyo qoys kasta ay ka faa'iidaystaan shaqaale barayaal ah oo tayo leh, kala duwan, isla markaana si buuxda ugu kobcaya

xirfaddooda.Maanta anagoo u dabaaldegayna ECFE, waxaan jeclahay inaan idinla wadaago sheekadayda ECFE iyo sida uu barnaamijkani u saameeyay nolosheyda. Waxaan isku dayayaa inaan sheekadan idinku sheegay anigoon ooyin!Markii aan ahaa hooyo aad u yar oo leh saddex carruur ah oo dhammaantood afar sano iyo ka yar ah, waxaan ku noolaa magaalada St. Cloud, Minnesota. Waxaan dhiganayay Jaamacadda Gobolka St. Cloud (CSU) anigoo baranayay cilmiga bayoolajiga.Waxaan gabadhayda ka diiwaangeliyay barnaamijka isku diyaarinta dugsiga (school readiness preschool). Waqtigaas, ka qaybgalka waalidka wuxuu ahaa shardi. Waxaan doortay inaan ka qayb galo fasalka ECFE aniga iyo carruurteyda. Runtii hore umaan maqal ECFE, laakiin markaan fasalka galay… wax cajiib ah ayuu ii noqday, aad baan u jeclaystay!Markii aan u guurnay [magaca magaalada], si degdeg ah ayaan ugu biiray barnaamijka ECFE ee halkaas. Waqtigaas waxaan ahaa bixiye FFM (Family, Friend, and Neighbor provider) – daryeelaye qoys, saaxiib ama deris ah.

Markii aan ahaa bixiye xannaano carruurnimo hore, waxaa noo iman jiray mar kasta bishiiba mar macallin waalidnimo. Magaceedu wuxuu ahaa Linda. Waxay ahayd macallin waalidnimo oo cajiib ah.Waxaan si gaar ah u xasuustaa maalin aan la wadaagayay niyad-jabkeyga ku saabsan ilmo yar oo toddobaad ah oo mar kasta alaabta ciyaarta hoosta uga gelinayay sariirta nooca laab-laabi karo. Si joogto ah ayay u gelin jirtay alaabta hoosteeda, waxaanan dareemayay niyad-jab.Marna ma iloobi doono Ms. Linda waxay tiri: “Oh, ilmahaasi wuxuu tijaabinayaa mugga.” Xilligaas waxaa igu dhacay daqiiqad “iftiin maskaxeed” ah—wax walba way is beddeleen. Aragtideyda ku saabsan dhaqanka carruurta gabi ahaanba way beddeshay. Waxay beddeshay jihadaydii waalidnimo iyo sidoo kale jihadaydii macallinimo.Waxaa igu dhalatay rabitaan aan wax walba uga barto horumarka carruurta iyo waalidnimada. Halkaas ayaan ka ogaaday in tani ay tahay shaqada aan rabay inaan mustaqbalkeyga u hibeeyo.Markii carruurteydu dugsiga bilaabeen, waxaan ka shaqeeyay iskuul xannaano maxalli ah. Kadibna waxaan helay ruqsad waxbarid oo loogu talagalay ilmaha laga bilaabo dhalashada ilaa fasalka 3aad. Waxaan wax ka dhigay ECFE iyo barnaamijka isku-diyaarinta dugsiga ee Big Lake Schools sanado badan, ka hor intaanan noqonnin isku-duwaha waxbarashada carruurnimada hore—ka hor intaanan imaanshaha shaqadeyda hadda.Sidii aad hore u maqlayseen, dad badan oo naga mid ah waxay leeyihiin sheekooyin ku saabsan sida barayaasha waalidnimada iyo barayaasha carruurnimada hore ay noloshooda u saameeyeen—na dhiirrigeliyeen, kuna soo jiideen goobtan shaqo.ECFE waa barnaamij beddela nolosha—dhamaan heerarka.Waan hubaa in ay jiraan waalidiin iyo daryeelayaal hadda ku jira barnaamijyada ECFE oo laga yaabo inay ka fiirsanayaan xirfad waxbarasho oo ku saabsan carruurta iyo qoysaska. Haddii

aad ka mid tahay, waxaan kugu dhiirrigelinayaa inaad la hadasho macallinka waalidnimada deegaankaaga. Kala hadal shaqaalaha dugsiga deegaankaaga.Waxaa jira taageerooyin badan oo la heli karo si loo caawiyo dadka xiiseynaya inay noqdaan macallimiin carruur da' yar. Waxaa laga yaabaa inaad xiiseyneyso daryeelka walaalaha, ama inaad rabto inaad noqoto kaaliye fasal. Waan u baahanahay qof walba.Waxaan rabaa in dadku ogaadaan in ay jiraan barnaamijyo kaa caawinaya inaad hesho shahaadooyinka iyo aqoonsiyada aad u baahan tahay. Waxaa jira deeqo waxbarasho iyo barnaamijyo deeqo lacageed ah oo kala duwan.Sida deeqaha waxbarasho ee loogu talagalay macallimiinta carruurnimada hore, waxaa jira waddooyin kala duwan oo aad ku geli karto shaqadan. Haddii aad rabto inaad wax badan ka ogaato, fadlan hubi daabacaadda aan ku hayno internetka oo lagu magacaabo “Making a Difference in the Early Years.” Waxay bixisaa macluumaad ku saabsan waddooyinka xirfadeed, horumarinta xirfadda, barnaamijyada shahaadooyinka, ilo maalgelin, iyo sheekooyin dhab ah oo ka yimid goobta shaqada, sida kuwa aad maanta maqashay.Dad dhabta ah ayaa la wadaagaya sheekooyinkooda. Waxaa jira muuqaallo aad daawan karto, daabacaadduna waxay dabooshaa dhammaan dhinacyada barashada carruurnimada hore. Haddii aad rabto inaad eegto, waxaad internetka ka raadin kartaa "Minnesota Making a Difference in the Early Years" waana inay si fudud u soo baxdaa. Waxaan sidoo kale jeclaan lahaa inaan ku siiyo xiriiriye ama aan ka jawaabo su'aalo, una caawiyo qof kasta oo xiiseynaya xirfadda baridda waalidnimada ama inuu noqdo macallin carruur da' yar. Haddii aad u baahan tahay taageero kale si aad u sahmiso xirfaddan, fadlan xor u noqo inaad noogu soo dirto email: [email]. Waxaan halkan u joognaa inaan ku taageerno. Markaan wada shaqeyno, waxaan si dhab ah isbeddel ugu sameyn karnaa sannadaha hore ee nolosha ilmaha.Mahadsanid, waxaan hadalka dib ugu celinayaa Mi Yang.

>>MI YANG: Aad baad u mahadsan tahay Kelly. Waad ku mahadsan tahay inaad nala wadaagtay sheekadaada. Waad ku mahadsan tahay inaad inoo xasuusisay sida ay muhiim u yihiin xirfadlayaasha waxbarashada carruurnimada hore. Aad ayey muhiim u tahay in aan sii wadno maalgelinta iyo kor u qaadista shaqaalaha ECFE. Hadda, waxaan idinla wadaagayaa kheyraad muhiim ah oo xiiso leh oo lagu magacaabo “Help Me Connect,” kaas oo la bilaabay sannadkii 2021. Help Me Connect waa hagaha online-ka ah ee isku xira qoysaska sugaya ilmo, qoysaska leh carruur yaryar, iyo xirfadlayaasha taageera qoysaskaas, si ay ugu helaan barnaamijyo iyo adeegyo deegaanka ah oo kor u qaada horumarka caafimaadka ilmaha iyo wanaagga qoyska. Maanta, mareegtan waxa ku jira in ka badan 14,000 barnaamijyo iyo adeegyo. Qeybaha raadinta waxaa ka mid ah barashada hore, daryeelka carruurta, daryeelka ilkaha iyo caafimaadka, taageerada qoysaska uurka leh

iyo kuwa uur sugaya, iyo waxyaabo kaloo badan. Si dhow ayaana dhawaan Help Me Connect u bilaabay nidaam gudbin elektaroonig ah oo cusub, si sahlan loogu gudbiyo loogana helo dirista tixraacyada u dhexeeya xirfadlayaasha iyo qoysaska.Waxaad isticmaali kartaa QR code-ka aan maanta wadaagnay si aad si degdeg ah u hesho ECFE adigoo adeegsanaya Help Me Connect.Kahor inta aynaan soo xirmin, waxaan jeclaan lahaa inaan maqlo fikirkaaga. Su'aal ayaa ka soo muuqan doonta shaashaddaada:

"Waa maxay rajadaada 50-ka sano ee soo socda ee ECFE?"

Fadlan ku qor jawaabtaada dhowr eray. Waqti yar baan kuu siin doonaa si aad uga jawaabto.Intaad taas ku jirto, waad ku mahadsan tahay inaad nala wadaagtay rajadaada ku aaddan 50-ka sano ee soo socda.Hadda waxaan u gudbi doonaa sawirka xiga.

Waad ku mahadsan tihiin inaad nala wadaagteen dabaaldegga 50 sano ee ECFE. Waxaan rajeyneynaa in maanta ay idin dareensiisay dhiirigelin, isku xidhnaan, iyo tamar cusub oo aad ugu diyaar garowdaan waxa inagu soo socda.ECFE had iyo jeer waxay ahayd qoysaska—oo wadajir aan u dhisnay wax runtii cajiib ah. Haddii aad rabto inaad sii xiriirto ama aad qabto su'aalo, ha ka waaban inaad nala soo xiriirto DCYF EIMS: [Email]Sida aan ballanqaadnay, QR code-ka ee Minnesota Story Collective wuxuu hadda ka muuqdaa shaashaddaada.Waad ku mahadsan tihiin inaad nala dabaaldegteen 50 sano oo ECFE ah. Sheekooyinkiinna, xiisihiinna, iyo u heellanaantiinna waxay sii caawinayaan in la dhiso mustaqbal ifaya oo loogu talagalay carruurta iyo qoysaska Minnesota. Waa ku mahadsan tihiin. Halkan waxaan ku leenahay: tobankii sano ee xigay ee ECFE. Aan sii wadno dhismaha, riyoodka, iyo koritaan—wadajireed. Mahadsanid. Iyo caafimaad qab wanaagsan.